

EDINOST

"EDINOST"
Izaja po trikrat na teden v šestih iz-
danjih ob 8 urah zjutraj. Zjutranje izdanje iz-
haja ob 8. uri zjutraj, večerno pa ob 7.
uri večer. — Obojno izdanje stane:
za eno leto 1.50, za tri mesece 0.40
za pol leta 0.80, za eno leto 1.50.
Naročnik je plačevati naprej na naročbo
kroz prilozene naročilne se upravnice
ozira.
Posamične številke se dobivajo v pro-
stovoljnih tobaka v Trstu po 3 urč.
Izven Trsta po 6 urč.

Oglaš se računsko po ceni v postitvi; za
naslove s debelimi črkami se plača o
prostor, kolikor obsega naslov; vsa
poslana, osmrtnice in javne zahvale,
maši oglaš itd. se računsko po postitvi o

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu
ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mo-
biti frankovano, ker nefrankovane se
sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamiranje in oglaš spre-
jemo upravnice ulica Molino ple-
colo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglaš
je plačevati loco Trst. Odprte reklama-
cije se prosto poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

"V edinosti je moč".

O dveh laških interpelacijah.

II.

Tretji glavnih vzrokov, da so se slovenski poslanci odločili za politiko abstinence tudi v tem zasedanju deželnega zbora, je ta, da večina nika-
kor neče potrditi izvolitve Ivana viteza Nabergoja, kakor zastopnika 1. okraja okolice tržaške. Taka trma, taka zagriženost, tako gaženje političke in in parlamentarne morale se pač močnile na strani večin v raznih italijanskih zastopih. V Trstu in v Poreču so mogoče take stvari. Le tu je mogoče, da se razveljavljajo, oziroma ne potrjuje volitve, o katerih zakonitosti ne more biti dvoma, proti ka-
terim ne vedo niti oni sami nikakega prigovora ni v stvarnem ni v formalnem pogledu in proti katerim ni bilo nikakega protesta niti iz vrst onih, ki imajo prvo besedo v tem pogledu, iz vrst volilcev. Slučaj z gosp. vitezom Nabergojem pa je še bolj kričoč, nego so bili oni v Poreču, ko so uničevali tudi jedno-
glasno izvršene volitve. Gosp. vitez Nabergoj sicer ni bil izvoljen jednoglasno, ali zakonitost te izvo-
litve je tako jasna in ležeča na dlani, da jo je prvotno priznal sam verifikacijski odsek istega de-
želnega zbora tržaškega in je predlagal tudi, naj se volitev potrdi. Ako pa je pozneje istim gospodom členom rečenega odseka dopustila vest, da so glasovali za uničenje volitve, katero so sami priznali zakonito, ako jim je dopuščala njih vest, da se iz nizkih strankarskih ozirov in v svoji še bolj nizki mržnji do slovenskih okoličanov gla-
sovali proti svojemu lastnemu predlogu, potem naj obračunaje o stvari z isto svojo lastno vestjo, toda za vprašanje: ali je bila izvolitev Nabergojeva zakonita ali ni bila zakonita? — je to irelevantno, brez pomena. Poznejši zgrešeni korak teh gospo-
dov ne more uničiti prejšnje in lastne njih pra-
vične sodbe o veljavnosti vprašane izvolitve.

Ko je stvar vendar tako jasna, ko so se iz-
rekli za veljavnost izvolitve Nabergojeve: prvotno

verifikacijski odsek sam, volilci brez razlike stranke, (s tem, da ni bilo nikakega protesta), polit. oblast, najvišja sodna oblast — ali ni da moramo vsi ob-
čutiti kakor udarec v obraz tako nasilno početje večine v dež. in mestnem zboru tržaškem, početje, za katero niti laški gospodje sami ne vedo dru-
zega opravičenja, nego svojo osebno mržnjo do g. Nabergoja in pa dejstvo, da so si za svoje javno dejanje in nehanje postavili tisto brutalno geslo: Sic volo, sic jubeo! — Tako hočem, tako uka-
zujem!!

Taka mržnja do moža - poštenjaka, če tudi drugomisljenika, je grda in je znak nedopustne intolerancije. Toda tu je še drugih ozirov, katerih ne bi smeli prezirati laška gospoda! Ta gospoda ne bi smela pozabiti, da tu nimajo posla le z osebo gosp. Nabergoja, ampak tudi z onimi, katerih voljo bi morali poštovati, voljo onih, ki podeljujejo man-
dat, voljo volilcev!! Le po takem poštovanju prihaja parlamentarizem do prave veljave: ako je parla-
ment pristen pojav volje javnosti. Drugače je par-
lament le falsifikacija javnega menenja — karika-
tura. Zato pa je nujno potrebno, da o verifikaciji volitev popolnoma zginjajo osebne antipatije in da odločuje jedino ta okolnost: ali se je volitev izvršila pravilno ali ne. Čim smo torej uverjeni, da se je izvolitev gosp. Ivana viteza Nabergoja izvršila zakonito — in to gotovost imamo — nam mora biti tudi jasno, da se večina deželnega zbora pogrešuje proti parlamentarnemu načelu, oziroma proti suvereni volji tistega okraja, ki je poveril g. Nabergoju svoje zaupanje. Postopanje laške večine ni naperjeno samo proti osebi Nabergojevi, ker mu odjemlje pasivno volilno pravico, katero mu podeljuje ustava, ampak je naperjeno proti vsemu 1. volilnemu okraju okolice, kateremu krati najvišje ustavne pravo: svobodne volitve svojega poslanca!! Tako početje je — kakor smo dokazali — povsem nekonstitucionalno.

Vse početje laške večine ob tem vprašanju je torej krivično na tri glavne strani: krivično

zakonito izvoljenemu poslancu, krivično volilcem in krivično določilom ustave.

Ker vidi torej slovenska manjšina, da večina ne uvaža ni najprimitivnejših želji okoličanov in da zajedno ne spoštuje ustavnih določeb, bila je dolžna sebi, svojim volilcem in žaljeni pravici, da poišče primerne načina v to, da pred vsem svetom izjavi svojo nezadovoljnost. A ob obstoječih raz-
merah ga menda ni primernišega načina, nego da se ne udeležuje izprav takega zbora. Kdor ni bil prepričan že poprej, da so bili slovenski poslanci moralno prisiljeni do tega koraka, pa mora biti zdaj, po Benussijevi interpelaciji in po odgovoru gosp. dež. glavarja na to interpelacijo. Da, ta od-
govor — tudi ta je bil velezanimiv! O tej enun-
cijaciji gosp. dež. glavarja spregovorimo prihodnjič.

Z gospodom Benussijem smo pri kraju. Le na jedno opazko tega gospoda se bi želeli reagovati. Ta gospod je menil, da najbolje dokaže nepravil-
čenost abstinence slovenskih poslancev v deželnem zboru tržaškem, ako povdari, da isti prihajajo vedno v seje mestnega sveta, a čim se odpro vrata deželnega zbora — ki je vendar identičen z mestnim zborom — pa se ne čutijo več varne. Ljubeznjiv šaljiček je ta gosp. Benussi. Ali pa mož res ne pozna razlike med mestnim in dežel-
nim zborom, med zborom, ki ima le skrbeti za upravo občine, in zborom, ki ima pravico sklepati zakone? Od nekdanj grajajo slovenski poslanci, ker se mestni svet vse preveč bavi s politiko in vse premalo z racionalnim gospodarstvom. Le dosledno je torej od njih, ako se v mestnem zboru izogibljejo političkim činom. Vse drugače je z deželnim zborom, kateremu so prerogative povsem drugačne. Tu je mesto, na katerem morejo in morajo slov. poslanci povzdigati svoj glas tudi za politička in narodna prava svojih volilcev. Ali razume sedaj gosp. Benussi, zakaj zastopniki okolice prihajajo v mestni svet, da tu uprav mučeniškim samozataje-
vanjem stavljajo svoje „richieste di fanali e di strade“, in zakaj so počakali se svojim protestom

PODLISTEK.

Prednja straža.

ROMAN.

Poljski spisal Boleslav Prus. Poslovenil Podravski.

Tudi Matijček je poskusil, da bi se zravnal tako, toda odpahnila ga je kljubujoča stena, spo-
mnivši ga, da on vendar ni župan, marveč le re-
ven hlapec. Torej, dasiravne ga je hrbet bolel od dela, sključil se je še pokornejšje ter osramečen skrnil pod klon svoj noge, od katerih jedna je bila zvrta, na obeh pa je imel obnošene škornje. Sicer pa, čemu naj bi se šopiril, ko sta se nekoliko ko-
rakov dalje še šopirila župan in njegov gospodar? Njuna zadovoljnost je zadoščevala Matijčku; torej je jel počasi jesti kašo ter poslušati razgovor z e-
bema ušesoma.

„Po pravici rečeno“, rekla je gospodinja, „čemu bi genili, župan, kravo v vas k Gobarju?“

„Ker jo on hoče kupiti“, je odvrnil Grohovski.

„Morda bi jo tudi midva kupila.“

„To bi bilo celó prav“, je omenil Polž. „Ker je deklina pri nas, naj bi bila tudi njena krava.“

„Kaj ne, Matija, da bi bilo tako prav“, je ponovila za možem gospodinja, obrnivši se k hlapcu.

„Oho, ho!...“ se je nasmejal Matija, da se mu je vrela kaša razlila z žlice po bradi.

„Kar je prav, je prav“, je vzdihnil Grohov-

ski. „Gobar sam bi imel to razvideti, da se ima krava nahajati tam, kjer se nahaja deklina.“

„Pa jo nam prodajte“, je povzel Polž.

Grohovski je pobesil žlico na mizo, a glavo na prsi. Nekoliko je pomislil, naposled pa je rekel z odločnim glasom:

„Hm, težava! Ako si jedenkrat utepete v glavo, da vam moram prodati kravo, pa vse ne pomaga nič. Pri komur je dekle, pri njem bodi še krava.“

„Ali pa nama še kaj odjenjate?“ je urno do-
dala gospodinja, prijazno pogledavši Grohovskega. Župan se je zamislil vnovič.

„Vidite, tako je“, je rekel. „Ko bi bilo živ-
vinče moje, pa bi odjenjal. Toda to imetje je revne sirote, kateri sta umrla roditelja. Kake jej smem provzročiti krivico?... Sicer pa: dajte petintrideset papirnatih rubljev ter srebrnega za vrv in krava ostane pri vas.“

„To je mnogo denarja“, je vzdihnil Polž.

„Toda krava je zala žival“, je odvrnil župan.

„Denar leži v skrinji ter ne potrebuje hrane.“

„Toda mleka ne daje.“

„Radi te krave moral bi vzeti grajsko livado v najem.“

„To vam vrže vendar več, nego kupevati krmo.“

Na to je nastalo nekaj časa molčanje, na kar se je oglašil Polž:

„Nu boter, župan, recite poslednjo besedo...“

„Pravim vam: dajte petintrideset papirnatih rubljev ter srebrnega za vrv in jaz pustim kravo. Gobar se bode jezil na-me, jaz vem; toda za vas moram storiti to. Imate deklino, imejte tudi kravo.“

Gospodinja je pobrala skledo z mize in je odšla v čumrato. Čez malo časa je prinesla iz iste steklenice žganjice in dve kupici, na pladniku pa povojeno klobaso ter vilice s polomljenim zobom.

„Na vaše zdravje, boter!“ je rekel Polž, na-
livaje žganjico.

„Pijta z Bogom.“

Izpila sta ter molče začela grizti suhe klo-
baso, položivši vilice na pladnik. Pri pogledu na žganjico vzbudila se je v Matijčku taka slast, da je vzdihnil tihoma. Na to je del obe roki pod paz-
duho ter izvlekel noge nekoliko izpod klopi. Potem mu je prišlo na misel, da župan in gospodar mo-
rata biti v tem hipu zeló srečna, torej se je tudi on čutil srečnega.

„Že ne vem, kaj mi je storiti“, je rekel Polž, „ali naj vzamem kravo, ali ne? Toliko, župan, ste cenili, da mi je kar pošle veselje.“

(Pride še).

de tedaj, ko se je otvoril deželni zbor? Gospod Benussi naj le pomisli dobro vse to, in umel boče morda tudi to, da slovenski zastopniki celó bolje umejo nalogo občinskih svetovalcev in nalogo deželnih poslancev. Naši poslanci niso tako gostobesedni se svojimi protesti, kakor se gospodje Benussi in družba, ali kadar govorijo, gre do živega. To nam dokazuje sedanje zvižanje gosp. Benussija in družbe.

Katoliške italijanske stranke v Primorji za — spravo?

Ob novem letu je objavil „Primorski list“ pod tem naslovom članek, ki je vzbudil pozornost našo. K temu članku pridodali bi mi radi še par primemb. Predmet je zares interesanten. Kaže nam, da so na italijanski strani popolnoma zgubili ves smisel za medsebojno pravico in da si niti ne morejo misliti več, da je v nas možno urediti razmere potom medsebojne ljubezni, pravice in strpljivosti. Članek „Primorskega lista“ nam kaže na žalostno dejstvo, da si domneva celó „katoliški“ del Italijanov, da mir je mogoč le tako, da večina udusi manjšino!! Kake brutalen, kako nekrščanski nauk je to!! Toda čujmo popred, kako piše „Primorski list“:

„Amico“ piše v svoji božični številki della „sua lingua“: o italijanski narodnosti.

No, mi mu tega prav nič ne štejemo za zlo; saj bi sicer obsojali sami sebe, ko smo vendar in hočemo ostati i mi katoliški pa tudi narodni.

Nekaj pa je, k čemur pri najboljši volji in kljub vsem dobrim sklepom ne moremo in ne smemo molčati, namreč k razlaganju krščanske „pravice“, kakor nam jo podaja „Amico“ v napominani mirovni številki.

„Amico“ hoče in si želi združitve oziroma miru v Primorji na temelji pravice, ali ta pravica, kakor jo umeva on, je povsem različna od pravice, kakor se za njo ogrevajo primorski Slovani in tudi uredništva katol. časnikov „Katoliška Dalmacija“ in „Pr. L.“ Da je „Amicova“ narodnostna pravica povsem drugačna od pravice gorej imenovanih katoliških časnikov, o tem nihče ne dvomi več. Še ni davno tega, ko je „Amico“ izjavil odlično, da se ne strinja s političnimi t. j. z narodnostnimi načeli „Kat. Dalmacije“; uredništvo „Pr. Lista“ pa je „Amico“ menda že ob svojem rojstvu smatral za „redazione d'affarismo nazionale“, katerega narodna pravičnost, ako se ureniči, da bi pomenjala „un completo annientamento della stirpe italiana!“ Te besede v slavni mirovni božični številki „Amica“ sme obrniti na se; na „Pr. L.“! Zdi se nam namreč, da je ves dotični članek v „Amicu“ nekak odgovor možkim in odločnim besedam „Pr. L.“ Prav! Bodi!

Pa naj se „Amico“ še toliko polje: „Govorica slovanska je odmevala ob jadrjanski obali že pred 1300 l. in glasila se bo tudi naprej, ako Bog da, vzlic vsem peklenskim naporom nasprotnikov!“

Gospoda pri „Amicu“!

Za take pravico, kakor nam jo ponujate vi za spravo, nimamo drugega, nego pomilovanje, kakoršnega zasluži taka nekrščanska zaslepljenost. Čujte, ljudje in strmite! „Amicova“ pravica je pravica večine.

Tako pravico: večine, naj bi gojili, brez vsega obzira na manjšino, bodoči g. deželni namestnik v Trstu.

Ako bode le-ta pravičen, in samo to pa nič drugega ne pričakuje od njega „Amico“: „la sarà finita con quel sistema d'appoggiare in certi luoghi minoranze insignificanti!“

To se pravi po naše: bodoči deželni namestnik bodi pravičen in izroči na milost in nemilost italijanski večini slovenske manjšine v Trstu, v Gorici itd.

Kjer se podpirajo manjšine, tako sledi iz „Amica“, tamkaj je le konfuzija, „poca giustizia“, kateri imamo na rovaš zapisati narodnostne boje. Torej: nič slovenske šole v Gorici, še manj v Trstu; nič „tabella slava dimostrativa“ (!) v Piranu itd.! Ako hočejo Slovani imeti kaj zase: naj se jim dovoli „nei loro centri“ t. j. Slovincem: v Ljubljani, k večemu morda v Tolmini ali Sežani, Hrvatom pa Kastvi!

Kaj ne, dragi bralec, zdaj vemo, kaj imamo

pričakovati v narodnostnem oziru od „Amica“! Le-ta se razlikuje od drugih brezverskih in židovskih italijanskih časnikov le v tem, da nasti valed svojih brezverskih načel dosledno zatirajo in utajujejo, dočim dela „Amico“ ravno isto, pa nedosledno proti katoliški mordli in preko kršč. pravice-ljubja. Ali ni taka pisarija oboževanje narodnosti? Sicer pa vsaka beseda zastoj!

Samo le to rečemo še: Ako bi „Pr. L.“ ne ime pravice do obstanka, bi moral obstati in to po vsej pravici zaradi „Amica“!

Vemo, da naših narodnih strank glasila neke niso na dobrem glasu. Za to pa tudi to, kar oni pišejo o krivicah, ki se nam godé, ne dosega pravega uspeha, češ, „rusofili“ in „panslavistični“ liberalci tako pišejo, „il buon popolo slavo“ tega ne misli, ali pa je k večjemu: „condotto da qualche mestatore!“

Mi in naš list že celo s svojo pisavo odločno protestujemo proti takemu naziranj. Za našim listom so duhovniki in sicer: vsa slovenska duhovščina na Goriškem in v Istri. Za to duhovščino in žnjo je pa naše verno ljudstvo! Gospoda torej na levi in desni naj vedo: da je v narodnih tirjavah, v kolikor so jih doslej naznanile naše narodne stranke, „Pr. L.“ popolnoma solidaren žnjimi. S „Pr. Listom“ pa tudi vsa naša slovanska duhovščina z vernim ljudstvom vred v Primorji podpiše vse naše doslej izražene narodne tirjave. Zato pa odločno zanikamo trditev dr. J. Kr. Mondade v zadnji številki „Eco del Popolo“, kakor da bi bili naši Italijani „vittime di tentativi di schiacciamento da parte di slavi“ t. j. žrtve nasilja in preganjanja s strani Slovanov?

Tako! Govorili smo jasno in odločno.

Kakor pa završujemo staro oziroma začenjamo novo leto v svojem listu neustrašljivo in brezobzirno nasproti krivici, tako možko in neuklonljivo se bomo borili i naprej za pravico na vsej črti! Dobro bomo hvalili, naj bi prišlo i od neprijatelja, slabo bomo grajali, naj bi utegnili izvirati tudi od prijatelja! Pomočnikov in sodelavcev na našem delu: za vero, dom in cesarja ne odbijamo, naj so prišli odkoderkoli; sovražnikov se ne plašimo, naj so katerikoli. Zaupamo pa na božjo pomoč: Bog z nami, kedo zoper nas?! Naprej!

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 25. januarja 1898.

Položaj na Češkem. Jeden značilnih pojavov sedanjih agitacij med Nemci na Češkem je ta, da so povsodi profesorji na čelu, vlasti vseučiliški. Pa ne le avstrijski profesorji hote odločilno vplivati na gibanje politike v Avstriji, ampak celó inozemski so postali toli drzni, da izdajejo svoje pronuncijamente v prilog brezmejnim zahtevam avstrijskih Nemcev. Profesorji nemške politike v Pragi so prišli sedaj zopet do nove ideje. Zauzavili so svoja predavanja, hoteči na ta način pritiskati na višje kroge. In menda so dosegli nekaj, kajti ministerstvo nauka se je požurilo, odposlavi v Prago sekcijskega načelnika Hartela „na posredovanje.“ Na ta način mora seveda tem gospodom rasti — drznost, ako se ministerstvo celó pogaja žnjimi, kakor s kako državo v državi.

Deželni zbor češki je razpravljaj včeraj o proračunu. Nemec Schücker je trdil, da so se finance dežele poslabšale od tedaj, odkar imajo Čehi večino; na kar mu je odgovoril Čeh Pipich, da na slabšem stanju so krivi jedino Nemci, ker zagovarjajo centralizem na škodo samostojnosti dežel. Provizorični proračun se je vsprejel z glasovi Čehov in veleposestnikov.

Slednjič nam je še javiti vest, da je češki posl. Pinkas pozval zloglasnega Wolfa na dvoboj, ker je ta poslednji imenoval Čeha „narod policijstov.“

V deželnem zboru Moravskem je posl. dr. Elvert utemeljeval predlog za odpravo jezikovnih naredeb in je izzival viharne proteste od strani Čehov v zbornici in na galeriji. Slednjič so češki poslanci zapustili dvorano; pridružilo se jim je tudi več veleposestnikov in tudi vse občinstvo na galeriji. Predlog so izročili odseku v proučnje in sporočilo. — Posl. Parma je utemeljeval predlog za uredbo rabe obeh deželnih jezikov na avtonomnih oblastih.

Iz hrvatskega sabora. Radi obilice gradiva smo zanemarjali te dni dogodke na Hrvatskem,

oziroma v saboru. V razpravi o proračunu je razvil posl. Derendin v krasnem govoru pristno sliko odnošajev, kakor so se razvili isti v dobi „reda i rada“ g. bana Khuena Hedervaryja. Ne le da gredo vsi napori te debe za tem, da bi Hrvatje prišli v popolno politično zavisnost od Madjarov, ampak ljudstvo hrvatsko propada tudi gospodarski valed sedanjega zistema. Naravno, ako hočeš koga ugonobiti moralno, moraš mu izpodrežati tudi gospodarske sile!! V označenje sedanjega gospodarskega položaja je navel gospod posl. Derendin, da se je v Slavoniji v dobi petih let prodalo več posestev na dražbi, nego v vsej ostali državi. Oblasti ne mislijo na kmeta, ampak samo na — volitve. Za kmeta se sploh nestori ničesar. Vlada in večina nimata niti pojma o socijalnih vprašanjih. Ta govor je napravil velik utis na vse zbornice. Speštevana gg. mamelaki so bili kar iz sebe. Neradi čujejo resnico, ker je ista taka, da se združuje v ostro obsedbo vsega postopanja sedanjega zistema in njega slepe udane služkinje — večine v saboru. V zadregi si ta gospoda ne vedo več pomagati drugače, nego da se jeli izključevati opozicijske poslance radi vsakega malenkostnega vsklika. Tako so v seji dne 20. izključili poslance Mazzuro za osem sej, ker je zaklical v jedni prejšnjih sej, da te ni parlamentarno pristojno, ko predsednik sabora ni hotel dati niti prečitati nekega predloga opozicije. V isti seji so izključili poslance Amruša celo za 30 sej, ker je v jedni prejšnjih sej, ko se je istotako kršil pravilnik, vskliknil: „To ni prav, tako postopanje ste uveli vi sami!“

Govoré o sedanjih nemirih po Italiji radi draginje kruha, je pisala te dni „Frankfurter Zeitung“ o italijanskih državnikih, ki so v prvi vrsti provzročili vso mizerijo: „Vzroki nemirov so: pomanjkanje naobrazbe in dobre volje v vladajočih slojih in pomanjkanje dalekoglednih in energičnih državnikov. Tip italijanskih državnikov, kakoršnji ne bi smeli biti, je Crispi. Crispi je bil vsikdar jednostranski politik: mož, ki ni imel ničakega, ali pa ne pravega pojma o duševnih in gospodarskih pogojih blaginje naroda. On je znal vladati le z sredstvi sile, ki so mu bila pri rokah, z birokracijo, s policijo in z vojsko. Kako malo ume on gospodarsko vprašanje, je pokazal najjasneje pred 4 leti, ko je v Siciliji z orožjem dušil nemire, nastale valed lakote, ne da bi se bil brigal za to, kako bi se dalo odpomoči grozni bedi.“ — Temu označenju namškega lista o slovitom Crispiju dodaje „Agramer Tagblatt“: „Mi bi govorili lahko še o nekem drugem državniku, kateri sicer ni storil v minulosti tistih uslug svoji domovini, kakoršnjih je storil Crispi Italiji, ki pa ima na sebi vse tiste slabosti, katere je „Frankfurter Zeitung“ s krede načrtala Carbonaru od nekdanj!“ — Ni težko uginiti, kam je meril zagrebski list. In prav je imel: ako primerjamo gospodarske odnošaje, potem moramo že pripoznati, da Sicilija se svojo bedo in mizerijo ni daleč od — Slovenije, in kvaliteta italijanskih državnikov menda tudi ni posebno daleč od kvalitete — neke drugje! Sapienti sat!

Vsled izzivalnega postopanja predsedništva sabora je stavila v včerajšnji seji koalirana opozicija nujni predlog, da sabor izreče predsedništvu nezaupnico in da pozove člene predsedništva, da položijo svojo čast. Volitev novega predsedništva naj se določi za naslednjo sejo.

Kje sti kultura in civilizacija?! Omenili smo že govora župana praškega, dra Podlipnega v deželnem zboru češkem dne 20. t. m. Primator praški je toli divno branil sebe in čast naroda češkega, da je gavil vse poslušalce do solz, zlasti pa češke dame, ki so bile navzoče v zbornici. Zaklical je Nemcem, da ne morejo navesti nijednega slučaja, ko bi bil on storil kako krivico Nemcu, zato, ker je Nemec, ali da bi mu ne bil dal pravo, ako je v resnici imel pravo.

Govoré o dogodkih v Pragi in v predmetjih je rekel govornik Nemcem: „Kako pravico nastopate vi kakor tožniki proti Pragi, njega zastopstvu in proti županu praškemu? Jaz vam odrekam to pravico, ker sem dobro spoznal vašo igro. Vi delate tako le zato, da bi se videlo, da je narod češki oni, ki moti mir, a vi da ste miroljubni. Vi hočete, da bi verjel svet, da je narod češki barbar, vi pa da ste kulturni narod. Toda to še ni pravi razlog; gospodje hočejo trošiti svetu pesek v oči, da bi se odvrgla pozornost od brutal-

nosti in krivic, ki je delajo Nemci češkim manjšinam v zaprtem jezikovnem obrežju.

Zato izjavljam tu očito, da naša zahvala, zahvala naroda češkega, velja francoskemu novinstvu. Pa ne le novinstvu, ampak tudi možje resne snanosti, Denis, Leger, Cheradan in cela vrsta drugih so pisali v našo obrambo in tem smo dolžni, da jim javno izrečemo svojo zahvalo. Sedaj pa mi je dolžnost, da pojasnim svoje razmerje do Francozke in do naroda francoskega, iz katerega razmerja ste tolikokrat na toli čuden način kovali orožje proti meni in proti narodu češkemu. Jaz vam pravim mirno vestjo: nikdar me niso vabile na Francozko političke aspiracije. Ali ne veste, kaj imajo tam prikupljivega razun nobele v značaju? To je, da narod francoski vzlic vsem napadom vašim stoji na čelu napredka in civilizacije!

Rekli smo že, da je ta govor napravil tolik utia na češke dame, da so poslednje poklonile govorniku lovor-venec. Ko se mu je izročil ta venec, je izrazil dr. Podlipny svoje veselo uverjenje, da bodo češke žene in dekleta v predstojećem važnem in resnem boju naroda češkega v vsakem pogledu sijajno vršile velevažno nalogo, ki jih čaka. — O češki ženi ne dvomimo, da v polni meri izpolni pričakovanja, ki se stavljajo do nje, in le želeli bi, da bi tudi slovenska žena prišla do zavesti o velevažnosti naloge, ki je prisojena njej v borbah naroda za naslov — „kulturni“.

Afera Dreyfus razburja še vedno francosko javnost. Včeraj je zbornica zopet razpravljala o tej aferi. Socijalist Jaures je strastno napadal vladu, utemeljuje svojo interpelacijo o rečeni aferi, posebno tudi o procesu Esterhazy, na katerega so zagovorniki veleizdajalca Dreyfusa hoteli zvaliti vso krivdo. Ministerski predsednik je izjavil odločno, da vlada ne more dati odgovora na interpelacijo, ker se ne sme utikati v stvari pravosodja. Zbornica je z veliko večino vzela na znanje to izjavo vlade. Vse kaže, da resni, previdni in odločni ministerski predsednik Meline srečno odbije ta kombinirani napad evropskega Židovstva, kajti tudi velika večina francoske javnosti se postavlja na njegovo stran, o čemer pričajo impozantne antisemitske demonstracije širom vse Francoske notri do Alžira. Srd je tolik, da se celo preliva kri po mnogih krajih radi afere žida Dreyfusa.

Različne vesti.

Potreba katoliške cerkve in „Lega nazionale“. Žid v uredništvu „Piccolovem“ sili neprestano v katoliško cerkev. Te dni je vsporejal skrb za naraščaj laških duhovnikov z delovanjem Lega nazionale. Bravo židek, to je bilo jedenkrat vsaj odkritosrečno! Pravi namreč izrecno, da to isto nalogo, katero vrši odbor za podpiranje italijanskih mladeničev, hoteli se posvetiti duhovskemu stanu, vrši tudi Lega nazionale! Toda — tako meni žid, sileči v katoliško cerkev svojim dolgim in držnim nosom — niti odbor, niti Lega ne moreta popolnjevati praznin, ki nastajajo, in preprečiti invazijo duhovnikov-tujcev. Žid v katoliški cerkvi pa ne prihaja nikdar v zadrego, ko treba dajati „dobrih“ nasvetov. Tudi to pot je pri rokah z nasvetom. S Tridentinskega v Tirolu treba privabiti duhovnikov za — slovansko ljudstvo v Istri. Seveda: naravno in logično bi bilo to. Po „Piccolovem“ vsaj. Vzgoja duhovnikov, oziroma skrb za italijanski naraščaj med duhovniki istrskimi, in pa „Lega nazionale“ morata imeti isti cilj pred očmi: Lega naj poitalijancuje slovanske deco v šoli, duhovnik naj poitalijancuje v cerkvi ne le deco, ampak ves narod! Tako pravi, take zahteva „Piccolo“. Toda „Piccolo“ žid ve še več. On ve, da bivšemu škofu Glavini je bila celó že podtaknena misel, da bi pozval kakih 30 duhovnikov s Tridentinskega ter jih razposlal po župnijah istrskih. Toda mona. Glavina ni hotel storiti tega, marveč je raje vabil v deželo duhovnike iz Češke, Moravske, Kranjske in Hrvatske. „Piccolo“ žid povprašuje sedaj: Ali ne bi hotel storiti Šterk, česar ni hotel storiti Glavina? Toda na svojo žalost meni krivonosni in krivonogi junak, da je le malo nade, ako sodimo po „slavofilskih“ namenih, kakor jih je pekal po mons. Šterk uvedenjem slovenske propovedi v cerkvi Marija Pomagaj! Žalost „Piccolovega“ žideka pa je le hipna, kajti — kakor rečeno že popred — ravno ko je žalosten najbolj, mu prihajajo naj-

bolji nasveti. Kaj bi bilo — meni „Piccolo“ židek — ako bi posegel vmes gori omenjeni odbor sv. Justa in Nazarija. Duhovnikom, ki sede v tem odboru, ne bi bilo težko privabiti iz Tridenta semkaj — nella Regione Giulia — mladih duhovnikov ki bi bili — dobre volje! Ako bi manjkalo tem duhovnikom katerega pegoja, zahtevanega od škofjske kurije, pridobili bi si ga lahko — tako svetuje nadalje žid v cerkvi — v konviktu v Kopru, kjer naj bi se učili na račun Lega nazionale!!!

Zakaj smo se spomnili zopet držnega žida, silečega v katoliško cerkev? Dasi veliki skeptiki, kakor smo postali po tolikih skušnjah, obrniti se hočemo zopet do veleč. ordinarijata. Do izvestnih katolikov okolo „Amica“ se nočemo obračati, ker vemo, da se že davno identifikujejo z cilji Lega nazionale. V dražbi z uredniki „Piccolovimi“ so postali prefanatični nasproti Slovencem, da bi mogli slutiti vso krivičnost svojega postopanja; ali hkratu so zgubili tudi močnost za spoznanje, v kakem navskrižu so njihova pota s koristni katoliške cerkve. Ne, pri takih gospodih bi bila zavržena vsaka tudi najpametnejša beseda. Ali do drugih krogov naše cerkvene hierarhije se obračamo zopet in zopet z vprašanjem: Kaj menijo o ponudbah Lega Nazionale? Ali ne vidijo, da ves načrt gre le za tem, da bi se Italijanci slovanski del pokrajine, in da bi na ta način narasla politička moč onih, ki so sovražniki katoliški cerkvi? Saj je vendar jasno, da Legi ni do tega, da bi podpirala duhovščino in utrlja verski čut, ampak da je le do tega, da bi duhovščina podpirala nje cilje — pota, ki vodijo preko cerkve v tabor njenih sovražnikov!! Zato in jedino v ta namen ponujajo svoje podpore!!! Podpora katoliškemu duhovniku iz rok židov je pravi danajski dar za Cerkev in je Judežev groš za onega, ki jo sprejema! Ako se naša hierarhija zaveda koristij in potreb katoliške cerkve v tej pokrajini, jej mora biti tudi jasno, kaj jej je storiti, ko sili žid v katoliško cerkev: srčnim ogorčenjem mora zavrniti vsako podporo od take strani!! Že dejstvo samo, da si „Piccolo“ žid drzne vaporejati korist cerkve z cilji irredente, že to dejstvo je sramotno in bi moralo navdajati duhovščino indignacijo in ogorčenjem!

Okoličanski kapovile za — lego! Veseli se „Lega Nazionale“, ko vidiš, da te podpirajo taki možje, pristni Italijani, kakoršnji so gotovo naši okoličanski — capoville. Nabrali so namreč 17 kron in 38 stot. na korist „Lega“ vsled radosti na veselem dogodku v hiši okrajnega načelnika na Proseku. Žal, da nam ni povedal „Piccolo“, kake vrste da je bil ta „veseli dogodek.“ Nikdo nam ne more šteti v slo, ako si ustvarjamo svojo posebno sodbo o možeh, ki so slovenske krvi, a podpirajo vendar društvo, kakoršno je „Lega“, ki ima namen poitalijanciti vse, kar je slovenskega! Može naj le malce izprašujejo svojo vest in sramovati se morajo sami pred seboj tega čina — svojega, ako jim je še kaj ležeče na tem, kako sodijo o njih njihovi lastni bratje okoličanski.

Stoletnica smrti hrvatskega ročljuba Matija Antona Relkoviča bila je 22. t. m. Relković je bil jako vnet ročljub, priljubljen narodni pesnik in učitelj ter je mnogo storil za blagor in prebujenje naroda. Rodil se je 6. januarja 1732 leta. Hrvatski narod in posebno Slavonci se ga spominjajo najhvaležnejšim srcem.

Vabilo. Podpisani vabi vse gosp. člene pevskega društva „Kolo“, da se gotovo udeležijo velikega plesa „Delavskega podpornega društva“, ki bode prihodnjo soboto zvečer. Zbirališče bode ob 9. uri zvečer pri g. Valetiču, ulica Solitario št. 12.

Odbor.

Društvene zabave. „Delavsko bralno društvo“ v Idriji vabi na veselico, katera bode v nedeljo dne 30. t. m. v pivovarni „Pri črnem orlu“. Začetek ob 8. uri zvečer.

„Čitalnica“ v Pulju priredi v sredo dne 2. februarja t. l. veliki ples v gledališču „Politeama Cisuttii“. Pričetek ob 9ih zvečer.

„Nabrežina“, pevsko društvo, priredi 20. februarja veselico petjem, igro in plesom. Program se objavi še.

„Sežanska Čitalnica“ vabi na veselico s plesom, ki bode 1. februarja 1898 v hotelu pri „Treh kronah“. Pel bode čitalniški zbor. Sviral

bode orkester c. in kr. pešpolka št. 47 iz Gorice. Začetek ob 8ih zvečer.

Redni občni zbor bode imela „Proseško-Kontoveljska podružnica kmetijske in vrtnarske družbe za Trst in okolico“ v nedeljo dne 30. t. m. ob 3. uri pop. na Proseku v dvorani g. Marina Lukša. Dnevni red: 1. Nagovor načelnika. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Velitev odbora. 5. Razni nasveti. Na obilno udeležbo uludno vabi

ODBOR.

Samomor. V nedeljo zvečer je bil 23 letni mladenič Julij Cosolo, bivajoč v ulici Salco št. 8, še na plesu v gledališču Politeama Rossetti. V ponedeljek že zjutraj okolo 10 ure je prišel nekoliko vinjen v gostilno „Tivoli“. Za njim je prišel tudi njegov oče. Tamkaj sta pila skupaj. Sin je imel že dlje časa polno časo vina. Večkrat jo je že dvignil k ustam, a zopet jo je odložil polno. Sledajič je prijel časo ter je izpraznil. Takoj je obledel ter mu je prišlo slabo. Na prašanje očetovo kaj da mu je, je odgovoril da mu je slabo in da ni nič posebnega. Na to ga je oče spremil domu. Že med potom mu je bilo vedno slabši. Še le ko sta došla domu povedal je očetu, da je izpil zveplene kisline. Od doma so ga sproveli na zdravniško postajo. Ker pa ni bilo tu zdravnika, so ga sproveli v bolnišnico. Bilo je pa že prepozno. Zdravniki niso mogli več pomagati nesrečnemu. Okoli poldne je bil že mrtev. Pokojnik je bil dober človek in dobro poznan v svojem okraju. Vzrok samomoru je bila ljubezen!! Bes jo plentaj to nesrečno ljubezen!

Izpred sodišča. V ponedeljek se je vršila razprava proti obtožencu, 15letnemu Josipu Terčak iz Sv. Križa. Pripoznal je, da je res vstrelil na neko 11 letno deklico, ki je tudi umrla vsled pridobljene rane, da pa on nikakor ni vedel, da bi bila puška nabasana ter da se je hotel le malo pošaliti. Zagovornik mu je bil gosp. Dr. Rybář. Mladenič je bil obsojen na 3 mesece zapora.

Češka podružnica slov. planinskega društva v Pragi. V dobi šestih mesecev pristopilo je podružnici že 13 ustanovnikov in blizu 100 pravih členov. Iz poročila tajnikovega, katero je bilo predčitano na občnem zboru, ki se je vršil te dni, razvideti je, da se podružnica lepo razvita in deluje živahno. Že sedaj je ta podružnica po številu druga izmed vseh slov. podružnic. Bilo bi jako lepo in dobro, če bi se ustanovila tudi v Trstu podružnica planinskega društva.

Nesreče. V ulici Solitario je prišlo slabo neki mladenki, Ivanki T., katero sta potem dva postreščka prenesla na njeno stanovanje.

Med tem, ko je 29letni Josip Bizjak razkladal z voza zaboje, se je voz premaknil ter mu je zadnje kolo povežilo nogo. Poškodovan je hudo.

Iz Zadra do Trsta sta se pripeljala zastoj 17letni Danijel Kozulič in 17letni Jurij Borgognoni. Skrila sta se namreč na parniku „Sultan“, predno je isti odplul iz Zadra. V Trstu so ju izročili policiji, ki ju je spremljala še nadalje na njihju poti v — ulico Tigor.

Mož - ženo. Večkrat se dogaja da nastajajo v družini slabe razmere in besedičenja. Vsaki soproj pa ne naredi tega, kakor je naredil včeraj popoldne soproj 26 letne Gertrude Mauš. Vrgel jo je na tla in pobil tako močno, da se ni mogla niti ganiti ter so jo morali sprovesti v bolnišnico. Še-le 26 let ima revica. Česa naj pa še pričakuje, če se ji tako godi že sedaj!

Dvoboj brez orožja. Že delj časa kuhalo se je nekaj v prsih Roze Passagnoli in Františke Frankovič. Včeraj sti se srečali na trgu Pozzo del mare. Prvo bilo je seveda besedičenje in pričkanje. Že se je nabralo mnogo občinstva, ki je radovedno pričakovalo izid te ustmene pravde. Potem so začele frčati psovke z obeh strani in ni trajalo dolgo, da je začel dvoboj — bili sti si v laseh. Obe sti se držali hrabro in nobena se ni hotela udati. Kar se je prikazal mož svetlimi gumbami in samo jedna beseda njegova je zadostovala in kraj je bil dvoboju.

Zaključek pa ni bil vsemu, kajti morali sta obe oditi z njim na policijo. Tamkaj se je popisalo, kar se je pripetilo. Sodba, ki najbrže ne bode vseč nobeni dvobojevalk, izreče se v kratkem. Rane so lahke uravi.

Iz krčme na policijo in od tod v bolnišnico. 26letni duinar Fran Bartel bil je aretiran na ulici, ker je bil preveč vinjen. Odvedenemu na policijsko

